

Maud Wang Hansen
Pedagfelagið

Eru børnini í Havn ein bagatell?

Meðan millionaupphæddir verða settar í stadionmastrar, skoytuvøll og golfvøll, ætlar býráðssamgongan í Havn – triðja árið á rað – at skerja játtanina til Dagstovnaðkið í Havn. Almenni politiski boðskapurin um, at Havnin hevur ein sunnan búskap og raðfestir trivnaðin hjá barnafamiljunum, stendur í skarpari andsøgn við veruleikan á dagstovnaðkinum

700 krónur minni til hvørt barnið í 2012.

Hetta er jólagávan, sum foreldur at børnum, sum ganga á dagstovni í Havn kunnu vænta sær frá Tórshavnar býráð, um býráðsmeirlutin í Havn fær sín vilja.

Triðja árið á rað ætlar býráðið í Havn at skerja játtanina til kommunalu barnansingina, og um uppskotið til figgjarætlan fyri 2012 verður samtykt, so minkar játtanin við 1,3 millión aftrat næsta ár.

Pedagogfelagið harmast gongdina og mótmælir teirri politisku raðfestingini, sum fer at fáa óhepnar avleiðingar fyri dagstovnaðkið í Havn.

Rakar frítíðarskúlarnar hart

Í Tórshavnar kommunu eru 38 dagstovnar, sjei av teimum eru frítíðarskúlur ella hava eina frítíðarstovu og rúma børnum úr forskúlanum, 1. og 2. flokki.

Frítíðarskúlanir hava rættuliga merkt sviðan av sparingunum tey seinastu árin, og sambært uppskotinum til figgjarætlan skulu teir spara 400.000 krónur afturat næsta ár.

Hetta hendir samstundis sum krøvini til frítíðarskúlarnar og tørvurin at bjóða námsfrøðilig tilboð til børnini eftir skúlatíð veksa alsamt. Umboð fyri umleið túsund foreldur í Havn fara væntandi í hesi vikuni á fund við býráðið við einum ynski um, at frítíðarskúlanir skulu vera opnir arbeiðsdagar, tá ið skúlin er stongdur. Og ein størri part av summarinum við.

Hvussu býráðið skal kunna ganga borgarakravinum um ein betri frítíðarskúla á mæti – við aftur at skerja játtanina til frítíðarskúlaarnar – kann vera ógvuliga trupult at siggja.

Stovnar undir trýsti

Nógv tann størsti parturin

av játtanini til dagstovnaðkið fer til lönir. Við sáttmála-samráðingarnar í fjør fingi vit eina lønarhækking – upp á 1%. Hendan lønarhækking skuldi finnast innan givnu figgjarkarmar á hvørjum einstøkum dagstovni í Havn. Harafturat er álagt øllum stovnum at spara 10 % í orkunýtsluni, uttan at taka hædd fyri vaksandi oljuprísirum og er hetta eisini eitt slag av sparing.

Hetta boðar ikki frá visjón-um, menning ella framburði á dagstovnaðkinum. Ein-um øki, har nógv av starvs-fólkunum mugu taka til takkar við nakrar av landsins lægstu lønum – í einum landi, sum telist millum tey dýrastu í Evropa. Einum øki, sum skuldi verið ein grundleggjandi fortreyt fyri tí trivnaði og fólkavøkstri, sum vit øll – ikki minst politik-ararnir – tosa so nógv um og so fegin vilja siggja.

Eru børnini ein bagatell?

Tá figgjarætlanin fyri 2012 kom til 1. viðgerð boðaði Levi Mørk, limur í býráðsmeirlutanum frá, at hann kundi ikki taka undir við sparingini á dagstovnaðkinum. Tað harmaði býráðsformannin, sum segði við Rás 2, at tann eina milliónin hóast alt er lítið at rokna í mun til tað samlaðu figgjarætlanina upp á slakar 700 milliónur.

Vit vilja mótmæla, at býráðsformaðurin á hendan hátt ger sparingarnar á kommunu dagstovnaðkinum til reinar smálutir. Tí talan verður um sparingar, ið koma sum steinur omaná byrðu og sum sanniliga fara at ávirka tænaðstuna til tað verra. Fyri tey meira enn 2.000 børnini í kommunalu dagstovnaðskipanini og for-eldur teirra er sparingin ið hvussu so er ikki nøkur bagatell.

Undarligar raðfestingar

Í figgjarætlanini fyri 2011 kunnu vit lesa, at Tórs-havnar Býráð satsar upp á tey bleytu virðini, har trivnaður er millum familjurnar við børnum og ung-um, og hjá teimum eldru. Dagstovnaðkið skal vera "á einum støði, ið nøktar tørvin hjá familjunum."

Eitt virðiligt lyfti, má sigast.

Tað er alla æru vert, tá ið býráðið sigur, at tað í 2012 skulu gerast stórar iløgur í trivnaðin hjá borgarunum. Men tað er hinvegin undrunarvert hvussu politiska skipanin uttan stórvegis hóvasták kann raðfesta milliónailøgur í stadionljósmastrar, nýggjan skoytuvøll og ein golfvøll fyri 5 milliónur krónur, tá ið kommunan ikki hevur ráð til eina so grundleggjandi tænaðstuna sum frítíðarskúlur og dagstovnar.

Hetta kann vera ringt at

skilja. Væl at merkja, um vit líka síggja burtur frá, at 2012 er kommunalt valár.

Men hvat nyttar tað, at vit kunnu standa á skoytum á Skálatrøð ella spæla golf á Glyvursnesi, um grundleggjandi samfelags-tænaðstuna verða pindar niður, so at tær ikki megna at vera á einum støði, sum nøktar tørvin hjá familjunum – soleiðis sum býráðið hevur lovað.

Tað eru so neyvan raðfestingar sum hesar, ið fáa fólk at stóðast og koma heimaftur til Havnar.

Gamaní krevst góð stýring í avbjóðandi tíðum, sum hesum. Men Havnin hevur ein sunnan búskap. Tað staðfesti sjálvur borgarstjórin við stórum stavum í almennum lesarabrævi so seint sum leygardagin.

Og ein býur við einum sunnum búskapi hevur sjálvandi ráð til eitt virðiligt dagstovnatilboð.

Tummas Ennistein
statsautoriseraður grannskoðari

Viðmerkingar til grannskoðaramálið

Síðan Skráseting Føroya í 2007 gav 7 umsøkjara lóggilding, hevur nógv verið skrivað um grannskoðaramálið. Serliga eftir at lógtingsins umboðsmaður í november 2010 almannakunngjórði sína frágreiðing um málið. Niðurstøðan hjá umboðsmanninum var millum annað, at lóggildingin ikki hevði heimild í lóg og var givin av órøttum.

Hóast nógv hevur verið skrivað og sagt um grannskoðaramálið, so hevur viðgerðin als ikki snúð seg um grannskoðan. Grannskoðan snýr seg um at geva roknskapum og øðrum upplýsingum álit og trúvirði. Viðgerðin af grannskoðaramálinum hevur snúð seg um juridiskar ósemjur, tænaðsmannakanningar og almenna umsiting, og tað sum er komið fram um grannskoðaramálið hevur eftir mínum tykki hvørki økt um álit á grannskoðaraátekningum ella trú-

virðið hjá grannskoðarunum.

Støðan fram til 2005

Fram til 2005 var støðan viðvikjandi lóggilding af grannskoðarum í Føroyum greið. Grannskoðarar, sum høvdu lokið prógv sum statsautoriseraðir grannskoðarar í Danmark, kundu virka sum lóggildir/statsautoriseraðir grannskoðarar í Føroyum.

Útbúgvingin sum statsautoriseraður grannskoðari er ein praktisk útbúgving. Krøvini fyri at fara til próvtøku eru cand.merc.aud-útbúgving og 3 ára starvstíð hjá einum statsautoriseraðum grannskoðara. Próvtøkan er ein skriftlig roynd (2 próvtøkudagar) og ein munnlig roynd, sum varar umleið 1 tíma. Eftir lokna próvtøku kann tann statsautoriseraði grannskoðarin átekna roknskapir hjá partafelagum, smápartafeløgum o.s.fr.

Próvtøkan umfatar í høvuðsheitum hesar lærugreinir: Grannskoðan Roknskapur Skattarættur Vinnurættur

Teoretiska grundarlagið fyri próvtøkuna er cand.merc.aud-útbúgvingin, og endamálið við próvtøkuni er at skjálprógva praktiskan førleika innan lærugreinirnar. Serliga at grannskoðaði roknskapurin ikki hevur týðandi feilir og hann gevur eina rættvísa mynd af rakstri, balansu og eginogn.

Hóast talan ikki er um eina djúpa teoretiska próvtøku, so er tað ein rættlaga torfør próvtøka. Orsökir er, at kandidaturin skal vísa, at hann er førur fyri at skýna á hvat er týðandi fyri roknskapin og hvat er minni týðandi, og í einum stuttum skotbrái kann tað vera en torfør meting.

Orsökir til grannskoðautbúgving

Endamálið við útbúgvingini sum statsautoriseraður grannskoðari er at geva ársroknskapinum trúvirði og at lesarin kann líta á upplýsingunum í ársroknskapinum.

Í øllum meldrinum um grannskoðaramálið hevur viðgerðin nærum ikki snúð seg um, hvørt grannskoðarar í Føroyum framvegis skulu hava staðið royndina sum statsautoriseraður grannskoðari. Serliga haldi eg, at fáar politiskar meiningar hava verið frammi um málið, hóast tað er lóggevari, ið ásetur krøvini til útbúgving fyri grannskoðarar.

Í roynd og veru er tað helst manglandi politiski vilji til at gera nakað við málið, ið hevur gjørt málið so fløkt og torgreitt. Í staðin fyri eina viðgerð av krøvum til grannskoðaraútbúgving snýr málið seg um

juridiskar tulkningar, kanning av almennu umsitingini o.s.fr.

Niðurstøða

Eftir mínum tykki hevur viðgerðin av grannskoðaramálinum skatt grannskoðaravinnuna í Føroyum. Viðgerðin í fjølmiðlinum hevur verið atfinningarsom, og hevur givið almenninginum fatanina av, at lítið og einki skil er á núverandi lóggilding. Lesarin av ársroknskapum má av røttum vera í iva, um grannskoðaraátekningin gevur nakra trygd fyri, at roknskapurin gevur eina rættvísandi mynd af rakstri, balansu og eginogn.

Um politiski viljin í Føroyum er, at partafeløg, smápartafeløg o.s.fr. skulu lata inn grannskoðaðir ársroknskapir, so má ein politisk niðurstøða vera um krøvini til útbúgving hjá grannskoðarum.

Ein sjálvsagdur móguleiki

er, at lóggevari ásetur, at grannskoðarar ikki skulu taka eina praktiska roynd sum uppískoyti til teoretisku útbúgvingina, cand.merc.aud.

Tað er kortini mín niðurstøða, at trúvirðið hjá grannskoðaravinnuni hevur fingið so stóran skaða, at eingin annar veruligur móguleiki er, enn at grannskoðarar skulu taka próvtøkuna sum statsautoriseraðir grannskoðarar fyri at fáa lóggilding.

Tørvur er á, at álit á grannskoðaravinnuna verður endurreist, hóast tað merkir, at lóggildir grannskoðarar uttan próvtøku missa lóggildingina aftur. Tað týðningarmesta er hóast alt, at almenningurin hevur álit á grannskoðaraátekningunum - alt annað er til ógagns fyri tey, ið lesa roknskapir og grannskoðaravinnuna sum heild.